

Svijet od stakla i svjetla

Uz izložbu

Kaleidoskop nade

09-22.12.2005.

Muzej Mimara

Rooseveltov trg 5, Zagreb

Iz ruku bračnog para Rogić, Borisa i Željke, nagomilanim znanjem, dugotrajnim strpljivim radom, i prije svega, dubokim razumijevanjem stakla kao temeljnog materijala, nastaju replike čuvenih svjetiljaka cvjetnih uzoraka Louisa Comforta Tiffanyja.

Usprkos tome što je pjesnik Franch Fouche još davno zaključio da i cvijeće umire od previše svjetla, postoje cvjetovi kojima svjetla nije nikada dosta. Pomalo neobično, oni cvjetaju u jednoj riječkoj radionici. U studiju, koji je ujedno i galerijski prostor, izrastaju iz ruku bračnog para Željke i Borisa Rogića, u procesu koji sjedinjuje veliku zanatsku vještinu i umjetnički talent. Nagomilanim znanjem, dugotrajnim strpljivim radom i, prije svega, dubokim razumijevanjem stakla kao temeljnog materijala od kojih nastaju njihove replike čuvenih svjetiljaka cvjetnih uzoraka Louisa Comforta Tiffanyja, ponekad i vrlo osobno interpretiranih, Rogići su stvorili jedan posve poseban svijet oblika, boja i ljepote svjetla.

No, priča o ovom umjetničkom svijetu s područja koje se obično naziva «objet d'art», predstavljenom na šest samostalnih izložaba, započinje posve obično – s dvoje studenata prava na početku 80-ih. Ipak, sudbini se nije moglo izbjeći...

- Ja sam se nekako uvijek bavio umjetničkim obrtima i sličnim stvarima, a moja supruga me u tome slijedila. Tako sam, recimo, u gimnaziji radio u cvjećarnici Marija Černea - Riječanina koji je u Tokiju završio ikebanu i ovamo donio umjetnost slaganja cvijeća, a koja je u to doba bila kulturno mjesto u Rijeci. Tu sam dosta naučio o tehnici slaganja cvijeća, a na kraju, eto, krug se zatvorio sada kad slažem cvijeće od stakla. U međuvremenu

sam od prvih zarada kupio profesionalnu fotografsku opremu i počeo se ozbiljno baviti fotografijom. Tako sam se, uz studij prava, zaposlio kao komercijalist-fotograf u jednom poduzeću. No, vrlo brzo ostao sam bez posla... - prisjeća s gospodin Rogić.

Tu gdje priča poprima prizvuk današnjice, njena se fabula naglo mijenja. Naime, slučajno naišavši na članak o Tiffanyju i njegovu radu u jednom talijanskom magazinu, Željka i Boris shvatili su da u životu žele nešto drugo. Životna prekretnica kulminirala je prijemom na Umjetničku školu u Zürichu koja se u to doba, vjerojatno nimalo slučajno, bavila Tiffanyjevom baštinom.

- Naše je obrazovanje započelo najprije u vidu seminara, a kasnije kao dvogodišnje školovanje. Tu smo se definitivno zarazili Tiffanyjem. S vremenom škola je proširila horizonte, pa se danas tamo uče različite vještine od staklopuhačkog zanata do najnovije staklene fuzije, gdje se stakla peku u pećima. Za te nove tehnike treba jako dobro razumjeti staklo i imati široko predznanje. Uopće, u ovom poslu vrlo je važno stalno educiranje, pa supruga i ja i danas tri-četiri puta godišnje odlazimo u Zürich da bismo mogli pratiti razvoj novih materijala i tehnika koje diktiraju proizvođači iz Sjedinjenih Država. Ta naša edukacija, držim, vidljiva je i u onome što radimo - kaže Boris Rogić.

Svjetiljke koje Rogići izrađuju prema originalnim Tiffanyjevim nacrtima, začudne kompozicije titravih cvjetova i listića, osvajaju promatrača svakim novim pogledom. Rezultat je to onog neobjašnjivog sklada jednostavnog u kompleksnosti, nedefiniranoj kvaliteti kojom zrače samo klasiци:

- U tome je sadržano 20-ak godina rada, znanja i iskustvo doživljaja originala. Svaka takva svjetiljka može biti, prema broju dijelova, njihovu smještaju na kalupu i slično, apsolutna replika. No, ona ne mora biti iste boje. Primjerice, često se radi o cvjetnim uzorcima, pa prevladavajući tonovi mogu varirati. U svakom slučaju, svjetiljka mora ispričati neku

priču. Recimo, kod makova u polju, vrh svjetiljke predstavlja nebo, a njeno dno zemlju.

O vama ovisi koje ćete boje odabrati za "nebeske", a koje za "zemaljske". U samoj estetici svjetiljke, već se na prvi pogled može vidjeti kakav je majstor koji ju je napravio.

No, sav taj razigrani svijet mašte počiva na vrlo konkretnim temeljima:

- Svjetiljke se rade isto kao i cipele ili šeširi, na kalupu od lipova drveta. Na njih se prenosi crtež, odnosno dizajn svjetiljke, što, osobito u slučaju složenijih uzoraka, nije nimalo jednostavno. Kad se staklo izreže i izbrusi, mora se točno znati na koji dio kalupa ćete taj dio položiti. Zatim to skidate, stavljate okolo bakrenu foliju i lemite kositrenom žicom - pojašnjava postupak gospodin Rogić.

U slučaju nekih složenijih sjenila radi se o kompozicijama i od nekoliko tisuća dijelova. To je mukotrpan rad koji zahtijeva veliku vještinu, a za izradu svjetiljke od tristotinjak dijelova potrebno je oko sto radnih sati. Osim Tiffanyjevih, Rogići rade i prema vlastitom dizajnu. Na nedavnoj izložbi u zagrebačkom Muzeju Mimara predstavili su sedam vrlo raskošnih svjetiljki na temu hrvatske pleterne ornamentike:

- Radi se o originalnim hrvatskim sjenilima s uzorcima pletera. Osim dva-tri koja su poznata, ostali se vrlo rijetko vide. Tako da se radi o svojevrsnom unikatnom radu. Ti su uzorci prvi put predstavljeni na svjetiljkama.

Uz to, bračni par Rogić radi i plošne vitraje - staklene stijene u obiteljskim kućama, prozore, sitne ukrase na vratima ili medaljone na prozorima, a imaju i iskustvo rada prema slikarskim predlošcima, primjerice Joška

Eterovića i Antuna Motike.

- Otvoreni smo za svaku suradnju. Radimo i prema donesenim uzorcima, recimo obiteljskom grbu ili sličnim motivima, a kupcu izlazimo u susret i pri odabiru boja, kao i visini investicije. Naše svjetiljke dobro funkcioniraju i u najsuvremenije uređenim prostorima, kao i onim posve klasično dizajniranim, i to najrazličitijim - od stanova i vila do hotela i crkava - govori Boris Rogić.

Nije onda čudo da su i kupci vrlo različiti - od turista do umirovljenika. Zanimljivo je da je prvu svjetiljku koju su Rogići prodali kupio turist iz Züricha, grada u kojem su se obučili za njenu izradu.

- No, isto tako imamo i kupaca koji su umirovljenici. Usprkos općoj predodžbi o skupoći ovakvih predmeta, vrlo lijepi primjerci mogu se nabaviti i po cijeni od dvije-tri tisuće kuna, što je s obzirom na skupi materijal i trud, relativno povoljno. Naravno, druga krajnost su najzahtjevniji predmeti čija cijena, najviše zbog skupoće uvezenog materijala, može biti kudikamo veća.

Iako su Tiffanyjeve svjetiljke najpopularnije od onoga što Rogići svakodnevno stvaraju u svojem riječkom studiju, umjetnički bračni par razmišlja dalekoročno:

- Uz to što će Tiffany uvijek biti naš zaštitni znak, u budućnosti očekujemo da ćemo se kretati prema jednom modernijem izričaju u tehnici staklene fuzije. Tu ćemo nastojati na suvremene, i možda, još neviđene tehnološke načine, obraditi hrvatsku pleternu ornamentiku i glagoljicu. Mislimo da bismo tu imali što reći... zaključuje Boris Rogić.

